

**Philippi Ecclesiae Eystettensis XXXIX. Episcopi. De
Eiusdem Ecclesiae Divis Tvtelaribvs. S. Richardo. S.
Willibaldo. S. Wvnibaldo. S. Walpvrga. Commentarius
nunc primum evulgatus**

Philipp <Eichstätt, Bischof>

Ingolstadii, 1617

XII. De Sacerdotio & Episcopatu S. VWillibaldi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70477)

*De Sacerdotio & Episcopatu sancti
Willibaldi.*

Sanctum Willibaldum à S. Bonifacio Sacerdotij honore insignitum esse, testatur prius *Itinerarium* ab Heidenheimensi Sanctimoniali conscriptum: & quidem Eystadij, seu in loco, qui postea Eystadij appellatione tulit; ipso S. Mariæ Magdalenzæ festo; vt citatum iam Hodœporicon disertè tradit; & notatur itidem in Calendario seu Necrologio, quod Pontificali Eystettensi manuscripto innoxum est. Vbi additur: Quotannis eo die institui processionem in cryptam, in qua S. Willibaldus sepultus erat, vtique in memoriam Sacerdotij eo die à S. Willibaldo suscepti. Dicitur, *ex antiquo*: quia translato corpore ad *Monasterium* processio quoq; mutata est: vt & tunc, cum tandem S. Willibaldus in choro sibi dicato stabilem sedem inuicauit. Eò nunc, vt ait Manuscriptus, processio ducitur.

Sed quaeritur de anno, quo S. Willibaldus Sacerdotio initiatus est. Hodœporicò Sanctimonialis affirmat id factum, vno anno ante Episcopalem cōsecrationem: cum autem S. Willibaldus anno Domini DCC. XLV. ad Episcopalem gradum euectus fuerit, sequitur, eum, Sacerdotem creatum anno priore, hoc est, anno Redemptoris DCC. XLIV. Cum hoc Itinerario consentit posterius illud ab Anonymo cōfectum. Quocirca non moramur Anonymum Scriptorem vitæ Willibaldinæ Tomo IV. Canisij, qui à Sacerdotio S. Willibaldi vsq; ad Episcopatum statuit *lustrum*, hoc est, quinquennium: vt proinde dicendum videatur.

tur S. V Villibaldum anno gratiæ DCC. XL. Sacerdotij dignitatem consecutum esse. Non moramur, inquam, hunc Auctorem, quia maior est auctoritas vtriusque Itinerarij, præsertim prioris, quod viuentis, imò & dictante S. V Villibaldo conscriptum est. Deinde Auctores isti non solent esse vsq; adeò rigidi & religiosi proprietatis vocabulorum obseruatores. Hinc credibile fit, lustrum à scriptore isto pro annuo spatio vsurpatum esse. Quanquam parum interest, hoc ne an illud sentias, tamen si, vt dixi, vtrunque Hodœporicon maiorem apud me fidem meretur.

Ad Episcopatum quod attinet; communis traditio & persuasio habet; S. V Villibaldum ad hoc honoris fastigium exaltatum esse anno Saluatoris DCC. XLV. tribus hebdomadibus ante Natalem S. Martini, vt inquit Hodœporicon, cum quadragesimum, primum ætatis suæ annum ageret; neque huic sententiæ ratio deest ex ipso cursu V Villibaldinæ vitæ collecta: nam XXXVI. annos Episcopatum tenuit; mortuus anno DCC. LXXXI. Si ergo ab anno XLV. vsque ad annum LXXXI. omnes annos computes, triginta sex annos Episcopatus inuenies.

Annales tamen in anno V Villibaldini Episcopatus variant: nam Francisci à Frehero editi: *Duos Episcopos constituit (Bonifacius) unum VVirziburgi, alterum in loco, qui dicitur Aichstat anno DCC. XLVI.* Hermannus Contractus in Chronico: *Anno DCC. XLVII. S. Burckhardus VVirzeburgensi, & S. V Villibaldus Eystetensi Ecclesia Episcopi, primi à S. Bonifacio ordinantur.* Duobus ergo annis serius id contigit ex sententia Hermanni, quam vulgaris persuasio, immò quàm ipsa veritas habeat. Marianus Scotus in suo Chronico refert hanc ordi-

nationem ad annum gratiæ DCC. XLVI. aitque factam non tantum auctoritate sedis Apostolica, sed etiam annuente Carolomanno Rege.

Verum in XLV. anno persistendum est; quem turbat Othlonus, qui in vita S. Bonifacii lib. 1. cap. 42. scribit à Carolomanno Francorum Principe coactam Synodum anno ab incarnatione Domini DCC. XLII. ei que, præter S. Bonifacium Archiepiscopum, interfuisse Episcopos Burchardum & Reginfredum, Vvitatum & VVillibaldum, Dadanum & Addanum, cum presbyteris eorum. Si ergo VVillibaldus iam anno DCC. XLII. Episcopus erat, quomodo demum post tres annos, id est, anno DCC. XLV. Episcopali honore insignitus est, ut habet Hodæporicon VVillibaldinum, & communis Eystettensium persuasio? Nec refert, quod in Surio est VVilliboldus, non VVillibaldus, nam unum & idem nomen est, ut suo loco diximus. Hic iterum nodus vix solubilis nascitur: nam ut quis dicat Othlonum errasse, vix fidem faciet, quæ enim dicit, ex publicis actis Synodi dicit; & Annalium Conditor Baronius ad eundem Domini annum hanc synodum refert. An VVillibaldus tempore Synodi erat duntaxat destinatus & electus Episcopus, nondum autem consecratus, aut vlli certæ sedi addictus? An non obstante, quod alioqui VVillibaldus & VVilliboldus idem nomen sunt, hic discriminabimus, & VVilliboldum istum à nostro VVillibaldo secernemus? Non minor est difficultas de Burckhardo, qui anno demum DCC. L. vel DCC. LI. Romæ à Zacharia Pontifice Episcopus ordinatus est, & anno DCC. LI. sollemniter in diocesi Herbipolensi promulgatus, & declaratus, ut scribit Egilwardus lib. 1. de vita S. Burckhardi

dicap. 10. Quomodo ergo Burckhardus iam erat Episcopus anno DCC. XLII. quo Synodus illa Ratisbonæ, vt quibusdam videtur habita est? †

Vidit hunc nodum de Episcopatu S. Burckhardi etiam Serarius noster in Notis ad S. Kilianum. At nefcio num soluerit; nam difficile est ex anno DCC. LI. facere annū DCC. XLI. cum S. Burckhardus Romæ sub Zacharia Papa Episcopus creat⁹ sit, presente S. Bonifacio, quando vltimò Romā venit, qui in urbē aduentus nō contigit ante salutis annum DCC. L. Idem tamen Serarius postea lib. 3. Mogunt. Not. XLIV. in S. Bonifacii vitā, confugit ad designationem, ita vt Burckhardus anno DCC. XLII. tempore Synodi fuerit designatus Episcopus, non consecratus, aut certo loco deputatus, prout nos de S. Villibaldo diximus.

Cæterum Synodo, quam Othlonus lib. 1. de vita S. Bonifacii cap. 44. tertiam appellat, celebratā Moguntiaci vt nōnullis placet, anno gratiæ DCC. XLV. interfuit S. Villibaldus, eodem anno circa festum S. Martini Episcopali honore insignitus; si verum est, Epistolam XIX. S. Bonifacii ad Ethilbaldum Regem Merciorū ex concilio scriptā & missam esse, cuius in titulo, præter alios Episcopos, apparet etiam Villibald.

Episcopatus sui & Burckhardini meminit ipse etiam S. Villibaldus in S. Bonifacii vita cap. 10. *Iuxta Ecclesiasticæ dispositionis normulam pastorale populi præuidit (Bonifacius) ministerium: vt siue viuente illo, siue etiam moriente, medicinali plebs pastorum officio minimè careret, & duos bonæ industriæ viros ad ordinem Episcopatus promouit, Villibaldum & Burghardum, eis q̄ in intimis Orientalium Francorum partibus, & Bauarorum terminis Ecclesias sibi commissas impertiendo distribuit, & Villibaldo sue gubernat.*

licet alij magis inclinent in Moguntiam; quia Carolomannus initio Synodi, (cuius fragmentum exstat apud Othlonum lib. 1. de vita S. Bonifacii cap. 42. & inter Bonifacianas Epistolas post Epist. 78.) proficitur se sui Regni Episcopos ad Synodum conuocasse; credibile ergo est in loco etiam sui Regni congregasse; qualis non erat Ratisbona, quæ Odilonis Boiorum Ducis imperio tenebatur. Hinc cum & Aystadium extra fines Regni Carolomanici esset, arbitrantur isti, Villibaldi nomen ab imperito quopiam intrusum esse. Quod creditu non est procliuè propter manuscripta exemplaria Othloni & Epistolarum Bonifacianarum, quæ nomen Villibaldi concorditer representant. Illud contra Ratisbonam efficacius est; quia si Ratisbonæ hæc Synodus celebrata fuisset, interfuisset utiq; Episcopus Ratisbonensis, qui tum Gubaldus seu Garibaldus erat, vnà cum reliquis Boicæ Antistitibus. Lector arbitratu suo eligat siue hoc, siue illud, siue aliud; quia res incerta est, & longinquæ tenebris inuoluta. Quis euoluet, ita vt liquidò liqueat?

Hanc Epistolam ex Synodo prædicta missam esse ad Regem Ethilbaldū, docet S. Bonifacius Epist. 10. ad Herifridum Presbyterum ubi ista leguntur. *Præterea nos octo Episcopi, quorum nomina subter ascripta uimus, in communitate, frater charissime, deprecamur. &c.* Sed vitio librariorum nulla nomina Episcoporum a calcem Epistolæ apparent. Et in titulo Epist. 19. ad Ethilbaldum Regem Merciorum.

non octo, sed tantum sex Episcopi nominantur, ut admodum uerisimile fiat, id culpa exscriptorum accidisse.

monumentis variè appellatur Wittra; n
VVitranus, VVizo, Latine Albuinus seu
quod nobis est, wiff seu wiff; hoc Angli
bum; quem Scotum, hoc est, Hibernum
nec abnuvit Othlonus; quia licet à S. Bor
glia euocatus fuerit, id tamen non obsta
pore multi Hiberni in Anglia, & multi A
nia degebant, ut ex Beda & aliunde con
Gregorius, cuius idem Othlonus n
cit, longè diuersus est ab illo, de quo Lu
mentario rerum gestarum S. Bonifacij
Gregorij, hunc enim de nobili Francorum
tum esse, prima statim modò nominat
verba ostendunt.

Pag. 269. v. 14. requirit. Adde: Re
stitutiones Apostolica Clementis Rom
disertè præcipiunt, ut qui ad Episcopa
uebitur, non sit minor natu quam annor
quòd ea aetas quodammodo iam inueniles p
nomine Samp, qui foris sunt obirectationes effugerit.

manentem, sine mystica inuocatione, aut lauacro rege
kationis posse fieri catholicum Christianum, per
nus impositionem. Hic autem qui dicit, uacuus est Spiri
sancto, & alienus à gratia Christi, atq; à co
ortio Sacerdot
abijciendus, &c. Hunc nequissimum uirum talia predicat
iem, ab Ecclesia sancta Dei condemnatum expelle. Ha
Sambus paxonia, longè aliter coniunct, quã
N

bernationis parochiam commendauit in loco, cui uocabulum
est Heistate. Burghardo uerò in loco, qui uocatur VVirze
burg, dignitatis officium delegauit, & Ecclesias in confinij
Francorum atque Saxonum atque Sclauorum suo officio de
putauit, & usque ad gloriosum exitus sui diem, incessanter
arctam regni celestis uiam plebibus patefecit.

S. Ludgerus in uita seu passione S. Bonifacij. VVil
libaldus electus Dei antistes Episcopatum, quod nuncupatur
Hehstedi, in parte proxima nobis Baguariorum, idè in Nord
goè simili modo, ut pius pater à fundamentis illud erigens,
meliorauit & custodiuit.

Adfiterent Bonifacio in consecratione S. Willi
baldi Burckhardus & Witto seu Wizo Episcopi uerit
cap. 22. Philippus, & Hodocporicon Willibaldinum.
Sed nodus hic difficilis incidit, cum Burckhardus
quinquennio aut sexennio demum post Romè à Zacharia Pontifice, præsentè S. Bonifacio, Episcopus
ordinatus sit, & anno Redemptoris DCC.LI, Wirze
burgi solenniter declaratus, ut scribit Egilwardus lib.
1. de uita S. Burchardi cap. 10. An Burchardus non
adfuit, ut iam consecratus, sed ut designatus Episco
pus? Dissimulandum non est, multa in illo Egilwardo
occurrere, quæ à ueritate dissideant; neque ueteri
sed nouitio alicui scriptori adscribenda uideantur.
Cuius luculentissimum exemplum proferemus, cum
infra de morte & annis S. Willibaldi disseremus. Quid
quod ipse S. Bonifacius in Epistola, quam ad Pontifi
cem Zachariam misit anno Domini DCC.XLI. apertè
scribit, se tribus locis Episcopos constituisse, Wir
ziburgi, Buraburgi, & Erphesforti, petiq; eorundem
à Pontifice approbationem & confirmationem. Quos
Pontifex epistola ad Bonifacium data anno sequenti
DCC.

DCC. XLII. Apostolica auctoritate confirmavit. Cessat ergo hac ratione difficultas de Synodo anno hoc DCC. XLII. celebrata, cui Burckhardus tanquam Episcopus interesse scribitur. Verè enim hoc anno Episcopus erat, iam à sede Apostolica confirmatus, ut & Witto seu Witta seu Wizzo Episcopus Buraburgis de quo quis locus fuerit, vide Notationem 29. Serarij in Bonifacianam vitam; & quamuis S. Willibaldus in S. Bonifacij historia eodem orationis tenore scribat, V Villibaldum Eystettensem, & Burckhardum V Virzburgensem Episcopos constitutos esse, id tamen non ita accipi debet, quasi vno eodemque anno id acciderit; nam diuersis annis ad Episcopale culmen euectos esse, ex dictis planum relinquitur. Quare nulla etiam in literis S. Bonifacij ad Zachariam Pontificem Episcopatus Eystettensis mentio exstat, utpote posterius demùm instituti. Locus autem in quo S. V Villibaldus à S. Bonifacio consecrationem Episcopalem accepit, in Thuringia erat, nomine *Sulzberg* seu *Sulzburg*. Nec post consecrationem diutius quam vnam hebdomadam in Thuringia mansit, sed quanto citius ad gregem sibi commissum, tanquam fidelis & sollicitus pastor, properauit.

Licet porro S. V Villibaldus sedem Episcopalem iam adisset, sæpe tamen euocabatur Moguntiam & aliò à S. Bonifacio, idque ob communem Ecclesiarum utilitatem ut cap. 24. Philippus memorat. Frequenter enim celebrabat Synodos, ut patet ex vita S. Bonifacij cap. 10. à quibus dilectum sibi V Villibaldum haud abesse sinebat: tamen postea grandior natu, synodales conuentus S. Bonifacius adire & obire non solebat, teste eodem V Villibaldo.

f CAPVT

Quod de Chronologia Epistole S. Bonifacij ad Zachariam Papam, & de Epistola Zacharia ad Bonifacium scriptis, id scriptis Baronium secuti. Atque sequuntur has Epistolas ad annum Domini DCCX LIII. ut & Synodum à (anno) anno indictam. Locus opinio est, ut frequenter in Chronologis accidit) quam utilior. Indictio undecima que signatur Epistola Zacharia, fauet quidem huic opinioni; sed Baronius mendum irreptis, & pro undecima decimam Indictionem substitui debere non improbabilibus argumentis demonstrat.